

Närvarostyrd LED-belysning blev ett lyft för Brf Järven

Bostadsrättsföreningen Järven i Bergshamra, norr om Stockholm, bytte ut den gamla belysningen i trapphusen mot LED-armaturer. Belysningen är närvarostyrd, vilket betyder att ljuset tänds när någon befinner sig i trapphuset. Ljuset är dock aldrig riktigt släckt efter mörkrets inbrott utan lyser alltid med 10 procents styrka.

TEXT INGER EVERTSON FOTO TOMMY FREDRIKSSON

● – Vi har inte bytt belysning på alla år och husen är byggda 1959, så det var på tiden att vi gjorde något åt ljusinstallationerna, säger Gabriel Nilsson, ordförande i bostadsrättsföreningen Järven.

De gamla armaturerna var av modell äldre, där man trycker på en knapp för att ljuset ska tändas.

– Intervallerna mellan tänt och släckt var inte långa. Ibland fungerade knapparna inte alls, ibland stod ljuset och brann hela dygnet. Klagomålen var många, säger Gabriel Nilsson.

Föreningens styrelse tog ett beslut att byta belysning i trapphusen och i källarkorridorerna.

– Vi bytte till LED-belysning. De nya armaturerna förbrukar cirka 10–20 procent mindre energi än den gamla belysningen.

Att byta ut belysningen kostade föreningen ungefär 250 000 kronor.

Gabriel Nilsson säger att man kan räkna hem satsningen på några år.

– Om det nu är ekonomin som är det

“De boende är väldigt positiva till denna satsning.”

viktigaste. För mig är vetskapen att lamporna lyser när de ska och att de boende känner sig trygga det viktiga, liksom att vi sparar energi, vilket är bra för miljön.

De armaturer som installerats i Brf Järven är rörelsestyrda. Så fort någon kommer in i porten så tänds lamporna, och de släcks när

Dygnet runt kunde lamporna vara tända tidigare – eller så fungerade de inte alls. – Jag vet ingen i föreningen som inte är nöjd med den nya belysningen, säger Gabriel Nilsson, ordförande i Brf Järven i Bergshamra.

ingen längre vistas i trapphuset. Utanför portarna är det alltid tänt när det är mörkt ute, och det finns också svag belysning innanför porten så att den som kommer hem sent kan känna sig trygg.

– De boende är väldigt positiva till denna satsning, jag har inte hört någon som har klagat på den nya belysningen, säger Gabriel Nilsson.

I bostadsrättsföreningen Järven finns det 81 lägenheter och åtta trappuppgångar.

– Vi följer ett åtgärdsprogram, där belysningsbyte nu var prioriterat. Tidigare har vi bland annat stamrenoverat och bytt balkonger.

– Vi gjorde upphandlingen av belysningen själva. Vi tog in flera offerter, jämförde priser, vaskade fram några företag som verkade intressanta. Priset är viktigt, men lika viktigt är det intryck och den känsla man får av entreprenören, säger Gabriel Nilsson.

Han tycker också det är viktigt att man anlitar en entreprenör som tar ett helhetsansvar, som sköter allt från ax till limpa.

– Vi som sitter i styrelsen har varit med länge och vi har lärt oss en hel del om upphandling. Men när det gäller stora upphandlingar som exempelvis stambyte bör man ta hjälp, för det är ett omfattande arbete att skriva kravspecifikationer och värdera offerter till så omfattande åtgärder.

När styrelsen upphandlade belysningen åkte Gabriel Nilsson tillsammans med ett par styrelseledamöter runt för att titta på hur andra föreningar hade gjort och hur resultatet hade blivit.

– Vi tog gott om tid på oss, för vi ville att slutresultatet skulle bli bra, säger Gabriel Nilsson.

Ljuset är tänt hela tiden då man befinner sig i tvättstugan. När man går ut släcks LED-belysningen automatiskt.

Trapphuset lysas upp när någon befinner sig där. De boende är mycket nöjda med sin nya belysning.

lysning ärven

Brf Järven anlitade Ingemar Fredriksson, Hållbar Energi, för sin belysningsåtsatsning. – LED-belysning är den mest kostnadseffektiva och mest miljövänliga ljuskälla som vi känner till idag, säger Ingemar Fredriksson.

Entreprenör för installationen av LED-belysning i Brf Järven har varit Ingemar Fredriksson, Hållbar Energi, som är en del av Energypartner.

– Om belysningen är tänd dygnet runt lönar det sig alltid att byta till LED-belysning, även om man är nöjd med den befintliga belysningen i trapphuset. Både minskad elförbrukning och minskade underhållskostnader bidrar till en gynnsam återbetalningstid, säger Ingemar Fredriksson.

Har man trappautomat och belysningen endast är tänd när någon trycker på knappen är det svårare att räkna hem på minskad elförbrukning. I dessa fall lönar det sig att byta till LED-ljus när den befintliga belysningen börjar bli gammal och sliten och underhållskostnaderna stiger.

Anledningen till detta är att man slipper byta ljuskälla så ofta. Men många byter till ny teknik av komfortskäl, säger Ingemar Fredriksson.

Generellt sett kan man säga att en LED-ljuskälla har en livslängd på cirka 50 000 timmar.

LED är en förkortning av Light Emitting Diod. Materialet runtomkring LED-ljuskällan kan inte skadas eftersom LED inte avger någon ultraviolett strålning och lampan är miljövänlig då den inte innehåller bly, kvicksilver eller halogengas.

– När armatur byts ut i trapphus är LED-belysning det absolut vanligaste. Det är också de mest kostnadseffektiva och den mest miljövänliga ljuskälla som vi känner till idag, konstaterar Ingemar Fredriksson avslutningsvis. ■

I Järfälla finns företaget Energikompetens, som bland annat arbetar med termografering. Här fotograferas med värmekamera mot ett fönster. Ju mörkare färg, desto kallare.

Termografi visar var läckorna finns

Termografi är ett sätt att visualisera värmeförlusterna i en byggnad. Vi har besökt Joel Heinze på företaget Energikompetens i Järfälla. Hans värmekamera visar obönhörligt alla sprickor och otätheter i byggnaden. Inte sällan härrör läckorna från slarv då huset byggdes.

TEXT OCH FOTO: INGER EVERTSON

● – Termografi är ett relativt kostnadseffektivt sätt att visa var energin försvinner i en byggnad, säger Joel Heinze.

Genom termografi, eller fotografering med värmekamera, kan man visa hur ett hus läcker ut värme mellan de olika byggedelarna.

– Det byggs väldigt fort idag och risken är stor att blocken inte passas samman ordentligt. Då läcker värmen ut eller också drar kylan in, vilket man tydligt ser med

värmekameran. Slarv i byggprocessen blir väl synligt, säger Joel Heinze.

Han rekommenderar bostadsrättsföreningar att fotografera med värmekamera i några av föreningens lägenheter innan man vidtar några åtgärder i fastigheten.

– **Många föreningar** byter fönster eller tilläggsisolerar, ofta med långa återbetalningstider. Om man inte vill byta av estetiska skäl för att fönstren är fula eller väldigt